

Kwilcz_5

Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Kwilcz	
Miejscowość	Kwilcz	KWI_KWI

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	04.11.2013	Miejsce wykonania	Siedziba Koła Emerytów i Rencistów w Kwilczu
Czas trwania	01:01:58	Forma i wielkość	Plik audio 85 MB
Przeprowadzający	P.B.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
KWI_KWI_008	K	brak danych	Informatorka prowadzi warsztaty rękodzielnicze	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Nie wiem, ja się tym nie interesowałam.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Nie wiem.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Nie.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Też nie.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Taka legenda jest, że koło kościoła jest św. Jerzy i tam się ptaszki urodziły w smoka paszczy. Ale więcej nie wiem.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p> <p>Wosk lejemy tu w klubie. Jak byłam młodsza też było lanie wosku, pantofle układaliśmy, która pierwsza za mąż wyjdzie. Zapałki się zapalało i w którą stronę się wykręciła, to z tej strony kawaler przyjdzie.</p>

2.	św. Marcina/11 listopada	To rogalce z powidłami, niczym nie lukrujemy, bo mam cukrzycę.
3.	Adwent	Do kościoła na roraty.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	To my tak nie obchodzili, każdy sobie wkładał w but jakiś owoc, drobiazgi. Buty musiały być wyczyszczone, ładnie ustawione w korytarzu.
5.	Wigilia	<p>To Gwiazdor przychodził i różgą się dostało. Miał długą brodę, maskę, strój gwiazdora czerwono biały.</p> <p>Drzewko żywe, ubierane w wigilię, zawsze tak ubieram.</p> <p>Wieczera zaczyna się od modlitwy, przed łamaniem się opłatkiem są życzenia, potem wspomnianie tych którzy odeszli, śpiewanie kolęd i wieczera. Gwiazdor po wieczery przychodzi na spokojnie.</p> <p>Na stole u nas musi być karp, różne ryby, makiełki kluski z makiem, groch z kapustą, kapustę z grzybami, śledzie, ziemniaki w mundurkach bo to taka tradycja, makowiec zawijany i pierniki. Kiedyś dużo się piekło a teraz kto to ma jeść. Zupa rybna z głów</p> <p>Dodatkowe nakrycie, sianko pod obrusem. Pasterka o 24 idą młodzi, ja może bym nie doszła [inform. ma trudności z chodzeniem].</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p>Jak byliśmy sprawni i młodzi to jechaliśmy teściów odwiedzać i na cmentarz znicze zapalać. Teraz już nie jeździmy.</p> <p>w pierwsze św. nie ma obiadu, są resztki po wigilii, się siedzi i je. Dopiero w drugie św. jest obiad. Nieraz kaczka w całości, jest to na co mamy ochotę.</p>
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>Ściągali kiedyś bramy. Teraz zakluczamy, bo raz nam wynieśli i nie mogliśmy znaleźć. Kolacja w domu, lampka szampana w sylwestra musi być.</p> <p>Szykuję golonki i kapusta z grzybami.</p>

8.	Trzech Króli	Przychodzą Kacper, Melchior i Baltazar przebrani, kołędują. Zaśpiewają kolędę, dostaną po cukierku czy po pieniążku. Na drzwiach się pisało kredą KMB.
9.	Kolędnicy	Nie ma.
10.	MB Gromnicznej	Z gromnicą do kościoła. Rozbieranie choinki. Teraz są inne drzwi i nie można tak robić, ale kiedyś jak były drewniane, to się gromnicą wypalało krzyżyki na drzwiach. teraz to już nie. Jeszcze z 15 lat tak było.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Pączki, kiedyś robiłam z powidłami i cukrem pudrem. Powidła są smażone w kotle na dworze, śliwki swoje z ogródka.
12.	Topienie Marzanny	To dzieciaki w szkole.
13.	Środa Popielcowa	To post, sypanie głowy popiołem, woreczki poszyte poprzyczepiane. My w tym roku ordynatorowi w szpitalu powiesiliśmy [opowiada ze śmiechem].
14.	Śródpoście	To więcej jest ryb, nabiał, pyry z gzikiem, Z dzieciństwa to wspominamy i olej z solą i ziemniakami w post.
15.	Niedziela Palmowa	Palemki, przywieziemy z rowu wierzbę, albo robię sama, trawy mam posuszone i bibułką owijam. Do baziak bukszpan albo forsycja, co jest to się dołącza. Potem stoi w wazoniku przez rok. potem się spali bo to poświęcone, a nieraz i stoi i stoi.
16.	Triduum Paschalne	Święcenie ognia i wody, czuwanie przy grobie. Nie wykonuje się większych prac, to jest wejście w święta, półświęta.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	W sobotę tylko święconkę robimy i nic innego się już nie robi. W koszyczku do kościoła. W koszyczku jajka gotowane i obieram, bo ma być poświęcone, a pisankę to mogę sobie położyć tak, szynka, chlebek, baranek z masła, pieprz, sól Śniadanie w niedzielę po rezurekcji o 6. Śniadanie

		<p>rozpoczynamy od dzielenia się jajkiem, życzenia składamy, podzielimy się i potem się je.</p> <p>Żurek sobie ugotujemy, żeby było coś ciepłego, kielbasa biała, nie kolorowa, bo to taka tradycja, Mazurek i sernik i babka.</p> <p>Zając chodził i chodzi. musimy sobie gniazdka zrobić. My idziemy śniadanie jeść a w tym czasie zając przychodzi. Do dorosłych też oczywiście przychodzi, przeważnie owoce, wnukom słodkości.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	<p>Siwki Leniwki chodzą w drugie święto Wielkanocy. Wózek mają i lalkę w wózku i małżeństwo idzie i grajek idzie i turoń, kominiarz, ale my raczej nie wpuszczamy, mieliśmy nieprzyjemność [informatorka nie chciała o tym mówić]. Jak żeśmy tu przywędrowali, to oni już byli.</p> <p>Polewamy się też, i teraz też kuchnia może być zalana.</p>
19.	Zielone Świątki	<p>Musi być w wazonie brzoza i tatarak, przed drzwiami już teraz nie.</p>
20.	Boże Ciało	<p>Mamy całą trasę wystrojoną. Jak idzie procesja, okno trzeba ustroić. Obraz, mam wyszyte Serce Pana Jezusa, kwiaty i światło.</p> <p>W oktawę dzieci sypią kwiatki. Strażacy prowadzą księdza pod baldachimem. Na zakończenie też się plecie wianki z macierzanki, rozchodnika, z kwiatków. Było i 7, inni mają 5, 3, nieparzyście. Wiszą sobie potem zasuszone.</p>
21.	św. Jana	<p>Tu raczej nie chodzimy na wianki.</p>
22.	MB Zielnej	<p>Bukieciki z kwiatków święcone.</p>
23.	MB Siewnej	<p>Zboża święcone i też maki, makówki mają włożone, to co kto ma.</p>
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	<p>Ja uważam że cały rok jest cmentarz i cały rok trzeba dbać o grób.</p> <p>Wnukowi opowiadałam, że robiłam znicze sama. Gromnicę, albo świeczki się kupiło i to się roztopiło do miseczki polało,</p>

		knot i się paliło. Groby były obkładane świerkiem, zawsze. Kwiaty były zawsze żywe i teraz też żywe. Ja róże kupuję, bo mama lubiła róże.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Na chrzestnych wybiera się najbliższą rodzinę. Dawniej, to mówili że 6 tygodni nie powinno się wychodzić z dzieckiem, a teraz to jest zupełnie inaczej. Kobieta nie mogła też wyjść, bo trzeba było iść do wyvodu, jak to się mówiło dawniej. To do kościoła się szło i ksiądz odmówił swoje modlitwy, takie oczyszczenie. Ja też byłam, bo w Sierakowie rodziłam.
2.	Ślub i wesele	<p>Jak córki było wesele, to tyle szkła było, tylko że tacy przyszli, że po sobie sprzątnęli. Jak u starszej córki było, to w worku przywieźli, rzucili i z tym workiem zabrali..</p> <p>Młodzi muszą posprzątać, postawić ugościć, ciasto i wódka. Teraz robią tydzień, dwa tygodnie przed weselem, a dawniej dzień przed weselem, w sobotę wesele, to było w piątek. jak było dzień przed weselem, to przyszli poczęstowali się i rozchodzili.</p> <p>Kiedyś wesele było w domach, też było wystawnie. Teraz przynajmniej się nie napracują.</p> <p>Błogosławieństwo w domu u pani młodej, zjeżdżają się rodzice i dziadkowie. jak się przyjeżdża z kościoła, to chleb i sól na powitanie, przed wejściem na salę. Piją wódkę i tłuką kieliszek.</p> <p>Oczepiny o 12 i poprawiny na drugi dzień są. Zaprasza się tych samych gości.</p> <p>Kiedyś było takie czytanie telegramów i to trwało i trwało. Młodzi czytali, otwierali i czytali. A goście zdążyli se pospać albo się spać. Jeszcze 3 lata temu część telegramów była czytana.</p>

3.	Śmierć i pogrzeb	<p>Jak kiedyś zmarły leżał w domu przychodzili na różaniec. Jak moi rodzice umarli, to leżeli w domu i różaniec przychodzili mówić. Potem ksiądz przyjechał i wyprowadzał do kościoła, pieszo szli, konie na katafalku wiozły trumnę. To były lata 80.</p> <p>Okna i lustra były pozasłaniane, bo jak leżeli w domu to musiało być ciemno. Zegary też były zatrzymane.</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Nie wiem.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Z dzieciństwa to wspominamy placki ziemniaczane z cukrem, na słodko. Albo kluski kładzione łyżką szare z kapustą zasmażaną.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		<p>Ja kiedyś lubiłam szyć, samouk jestem. Potem zainteresowało mnie szydełko, serwety robiłam na drutach. Potem co rusz chce się coś innego. Z koralików to robię kwiatki różne, bombki, pisanki. Od zawsze to robię. W Kole Emerytów i Rencistów, robiliśmy warsztaty, obrazki malowaliśmy, aniolki ażurowe się robiło [szydełkowane].</p> <p>Jak dożynki były powiatowe, to mieliśmy wystawę, ze 4 lata temu.</p> <p>Ja nie sprzedaję tego, rozdaję.</p> <p>Ja lubię kombinować i jak mi się coś udało zrobić, to było.</p> <p>Kolczyki robiłam, wisiorki.</p> <p>Jak byłam w urzędzie wojewódzkim, to był taki pokaz "Jak seniorzy spędzają wolny czas". zajmowałam się tam rękodziełem. Całą sesję zdjęć miałam na ogródku</p> <p>Pan Zygmunt Orzełek uczył nas z wikliny robić.</p>

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	Są krzyże, ale nie wiem od kiedy są, odkąd pamiętam to są. Tu jest św. Wawrzyniec, kiedyś bardzo dawno temu majowe się odbywały, a teraz w kościele.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Nie ma.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Na cmentarzu jest figura Matki Boskiej.
4.	Miejsca kultu religijnego	Kościół jest pod wezwaniem św. Michała.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Lokalnie to idą do Biezdrowa i do Miłostowa. Tam są kościoły, idą pieszo. Idą do Miłostowa, bo tam jest kościół Podwyższenia Krzyża Świętego.
6.	Lokalne odpusty	Odpust jest na św. Michała we wrześniu i na MB Szkaplerzną w lipcu.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Dożynki w kościele i potem idą na plac. My kiedyś organizowaliśmy wystawę, wieńce my pletli, takie wianuszki my robili z kłosów i wstążeczki na powiatowych dożynkach, takie w formie kotylionów. To się przypina i ktoś płaci. To z 5 lat temu chyba robiłyśmy.
2.	Dni gminy/wsi	Dożynki zostały połączone z Dniami Ziemi Kwileckiej, bo chodzi o koszty. Było 7 i 8 września, sobota i niedziela. Na boisku Występy dzieci szkolnych, zespół zaproszony został i to była sobota. Potem jest zawsze zabawa taneczna.
3.	Lokalne festyny	Jest Dzień Dziecka, Dzień dla niepełnosprawnych, to organizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w formie pikniku. Zawody mają sportowe,

		zabawę jakąś, cały dzień to odbywa się.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>Kiedyś KGW było, teraz nie ma.</p> <p>Kiedyś była wystawa wielkanocnych stołów, jak była kasa w gminie. To w niedzielę palmową zawsze szykowaliśmy. Była loteria fantowa. W tym roku nie było, bo nie było kasy.</p> <p>Na stole były wszystkie potrawy związane ze świętami, baranki, jajka, naleweczki, szynki, jaja faszerowane, baby.</p> <p>Chyba z 7 czy 8 stołów była [każda wioska przygotowywała swój stół].</p> <p>Dwa lata temu było ostatni raz, a było trzy razy. Potem koniec, bo pokłócili się ludzie pomiędzy sobą, bo nieuczciwie były rozdzielane nagrody. My włożyliśmy bardzo dużo pieniążków, a każdy mógł przyjść i jeść ile chciał, bo degustacja była tego.</p>